

Jaargang 42, nummer 2,
juni 2017

Historische vereniging voor de IJsseldelta Jan van Arkel

0 100 200 300 400 500 Meter.

B

C

D

E

F

Inhoud

STEUN SLECHTS ALS DIE 'VOLSTREKT ONVERMIJDELIJK' IS - <i>Tom de Wal</i>	3
RODE KAZUIFEL KOMT UIT KAMPER SCHUILKERK - <i>Gerrit Barbé</i>	17
NOGMAALS DE KARDOEZEN - <i>André Piederiet</i>	29
INTUSSEN IS KEES SCHILDER 80 - <i>Jaap van Gelderen</i>	31

Illustratie omslag:

Kees Schilder, illuster lid van onze historische vereniging, kreeg voor zijn verjaardag een boek en een erepenning. Lees 'Intussen' van Jaap van Gelderen. Foto KampenOnline.

Ten geleide

Hoe ging die maatschappelijke ondersteuning, die vroeger Armenzorg heette, honderd jaar geleden in zijn werk? Gemeenten hadden ook in die tijd weinig armslag, schrijft Tom de Wal die onderzocht hoe en wanneer in het begin van de twintigste eeuw in IJsselmuiden steun verleend werd.

In het Museum Catharijneconvent in Utrecht hangt in een vitrine een zeldzame fluweelrode kazuifel. De geschiedenis is zeer oud en bewogen en dit liturgische kledingstuk voor priesters komt uit Kampen! (Zie de foto's op de linker pagina.) De Zwolse kunsthistoricus drs. Gerrit Barbé bestudeerde het kazuifel, onderzocht de historie en beschreef de adellijke connectie.

André Piederiet is ook gaan spitten naar de herkomst van het woord 'kardoezen' Niet zomaar. Hij is het namelijk, om het zo te zeggen, grondig oneens met Sybren Gerlofsma die er eerder in dit tijdschrift over schreef.

Jaap van Gelderen was lid van de redactie van het 'Schilderboek' en hij werkte mee aan het huldigen van Kees Schilder ter gelegenheid van diens tachtigste verjaardag. In zijn rubriek 'Intussen' roemt Van Gelderen Kees Schilder in zijn rubriek uitgebreid.

(Corr. Op de voorpagina van het tijdschrift van maart j.l. stonden, zoals in het bijschrift werd geschreven, geen ganzen maar voornamelijk knobbelzwanen en wat eenden.)

'VOLSTREKT ONVERMIJDELIJK'

ONDERSTEUNING IN DE LOOP DER TIJDEN

Tom de Wal

ZELFREDZAAMHEID

Met de invoering van de WMO - 'Wet maatschappelijke ondersteuning' (volgens cynici 'ontwrichting') uit 2015 kwamen veel taken op het bordje van de gemeenten terecht. Naar gewoonte bij decentralisering werd daarbij door het Rijk fors bezuinigd. Veel inwoners merken daar de gevolgen van. Er is nogal wat kritiek op de uitvoering van de wet. Misschien kan enige relativering geen kwaad. Zeker als we de situatie bezien zoals die pakweg zo'n eeuw geleden was.

ARMENZORG

Gemeenten waren toen veroordeeld tot de 'Armenwet' van 1854. Die was klip en klaar. Alleen in het uiterste geval mocht het burgerlijk bestuur namelijk overgaan tot het verlenen van bijstand, maar dan ook alleen, wanneer het bestuur zich had verzekerd dat de hulpbehoevenden geen weldadigheid van kerkelijke of bijzondere instellingen ontvingen, en dan nog bij volstreckte onvermijdelijkheid. Hulp diende bij voorkeur in de vorm van etenswaren, brandstoffen, kleding en onderdak te worden gegeven. Het Rijk beschouwde alleen armlastigen met een besmettelijke ziekte en krankzinnigen als een zorgtaak voor de overheid. Dit werd gezien als een zaak van openbare orde. De rest werd overgelaten aan kerken en weldadigheidsinstellingen. Laten we

eens nagaan hoe IJsselmuiden ruim 100 jaar geleden omging met ondersteuning.

IJSSELMUIDEN ROND 1910

Een kleine, agrarische gemeente. Armlastig. Eind 1910 telde IJsselmuiden 2.470 inwoners. In de eerste twee decennia van de twintigste eeuw kwam de gemeentelijke begroting regelmatig onder druk door de hogere uitgaven voor onderstand en onderwijs. Elke cent werd omgedraaid voor deze werd uitgegeven. Over 1910 bleek dat de gemeentelijke uitgaven de ontvangsten overtroffen. De grootste overschrijding met f 843.- was de post "Kosten der ondersteuning van armen" Waaraan werd het geld voor zorg in die jaren zoal uitgegeven?